

Dienst Justitiële Inrichtingen
Ministerie van Justitie en Veiligheid

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de VERA-2R, een risicoanalyse-instrument voor ideologisch geïnspireerd geweld

Annemaryn de Bruin | Nils Duits | Maaike Kempes

Onderzoeksrapport 2020-2

Onderzoeksrapport

Deze reeks omvat rapporten van onderzoeken die door het bureau Wetenschap en Opleidingen van het NIFP is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van het NIFP weergeeft.

Contactpersoon: Maaïke Kempes

E-mail: m.kempes@dji.minjus.nl

Onderzoek uitgevoerd met subsidie van het Ministerie van Justitie en Veiligheid

Alle rapporten van het bureau Wetenschap en Opleidingen zijn gratis te downloaden van NIFP.nl

Inhoud -

	Samenvatting	2 -
1.	Inleiding	3 \$
1.1	Risicoanalyse van ideologisch geïnspireerd geweld	3 \$
1.2	Violent Extremist Risk Assessment - Versie 2 Revisie (VERA-2R)	4 \$
1.3	Huidige onderzoek	5 \$
2.	Methode	7 -
2.1	Steekproef	7 \$
2.2	Instrumenten	8 \$
2.2.1	Violent Extremist Risk Assessment - Versie 2 Revisie (VERA-2R)	8 \$
2.3	Procedure	9 \$
2.4	Statistische analyse	10 \$
3.	Resultaten	11 -
3.1	Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid VERA-2R	11 \$
3.1.1	Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid VERA-2R indicatoren	11 \$
3.1.2	Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid domeinoordelen en eindoordeel	13 \$
3.2	Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid additionele indicatoren	13 \$
4.	Conclusie en discussie	15 -
4.1	Conclusie interbeoordelaarsbetrouwbaarheid	15 \$
4.2	Praktische implicaties	15 \$
4.3	Beperkingen en aanbevelingen	16 \$
4.4	Uitdagingen onderzoeksveld	17 \$
4.5	Toekomstig onderzoek	18 \$
	Literatuur	20 -
	Bijlage 1 – Overzicht VERA-2R indicatoren en additionele indicatoren	23 -

Samenvatting

Door de toegenomen terreurdreiging en de daaruit voortkomende negatieve maatschappelijke gevolgen, is de behoefte ontstaan om vroegtijdig de individuen te kunnen identificeren die vanuit ideologische motieven bereid zijn buitensporig geweld te gebruiken. Dit heeft geleid tot de ontwikkeling van de Violent Extremist Risk Assessment (VERA), een risicoanalyse-instrument waarmee het risico op ideologisch geïnspireerd geweld kan worden ingeschat. De VERA is nadien, op basis van de toegenomen kennis over de indicatoren die samenhangen met terrorisme en gewelddadig extremisme, door dr. Nils Duits van het NIFP en dr. Elaine Pressman doorontwikkeld tot de Violent Extremist Risk Assessment - Versie 2 Revisie (VERA-2R). De psychometrische eigenschappen van de VERA-2R waren, afgezien van een positieve consensus over de indrukvaliditeit en inhoudsvaliditeit, echter nog onbekend. Het huidige onderzoek verschaft inzicht in een belangrijke psychometrische eigenschap, te weten de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de VERA-2R op basis van uitvoerige strafdossiers. Een goede interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is van belang, omdat dit indiceert dat de VERA-2R heldere indicatoren en scoringsinstructies bevat die door verschillende beoordelaars op dezelfde manier worden begrepen en op dezelfde manier worden toegepast. De resultaten tonen aan dat het instrument een goede tot uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid heeft. Hoewel de onderzoeksbevindingen een waardevolle bijdrage leveren aan de kennis over de kwaliteit van de VERA-2R, is vervolgonderzoek nodig om de overige psychometrische eigenschappen van het instrument in kaart te brengen. Wanneer deze kennis beschikbaar is, kan een volledig beeld worden gevormd van de kwaliteit van de VERA-2R en kunnen gefundeerde aanbevelingen worden gedaan om het instrument psychometrisch te optimaliseren. Hierdoor kan het risico op ideologisch geïnspireerd geweld in de toekomst nog beter worden ingeschat en kunnen, door preventief optreden, de negatieve gevolgen voor de samenleving worden gereduceerd.

1. Inleiding

Terrorisme en gewelddadig extremisme zijn van alle tijden, zijn er in vele vormen en vanuit verschillende motieven (Van der Pligt & Koomen, 2009). Waar Europa in de jaren zeventig voornamelijk werd getroffen door aanslagen van terreurgroepen als de Rote Armee Fraktion (RAF), het Ierse Republikeinse Leger (IRA) en de Euskadi Ta Askatasuna (ETA), wordt het terroristische klimaat in Europa tegenwoordig bepaald door terreurgroepen als de Islamitische Staat (IS) en Al-Qaida (AQ) (De Kruijf, 2016). Hoewel ideologisch geïnspireerd geweld op zichzelf geen nieuw fenomeen is, beweren vele onderzoekers en politici dat de aard en het karakter van het geweld sinds de jaren negentig fundamenteel is veranderd (Spencer, 2006). Met de aanslagen van 9/11 in New York, en de daaropvolgende aanslagen in Madrid en Parijs, introduceerde er zich een nieuw fenomeen: het 'nieuwe terrorisme en gewelddadig extremisme' (De Kruijf, 2016).

Het 'nieuwe terrorisme en gewelddadig extremisme' onderscheidt zich van het 'oude terrorisme en gewelddadig extremisme' door de toegenomen bereidheid om buitensporig geweld te plegen (Spencer, 2006). Dit heeft grote negatieve gevolgen voor de samenleving. Zo resulteerde binnenlandse en internationale aanslagen in de Europese Unie in de periode tussen 2015 en 2018 in 374 doden en 1629 gewonden (Europol, 2016; Europol, 2017; Europol, 2018; Europol, 2019). Daarenboven bedreigt het ideologisch geïnspireerde geweld de democratie (NCTV, 2019), heeft het een negatieve invloed op het menselijk functioneren en welbevinden (Hassett & Sigal, 2002; Muller, 2004; Schuster et al., 2001; Stein et al., 2004) en leidt het tot enorme materiele en economische schade (Abadie & Gardeazabal, 2008; Bakker, 2011).

Bovenstaande inzichten tonen het belang aan van betrouwbare risicoanalyses van terrorisme en gewelddadig extremisme. Het huidige onderzoek tracht hieraan een bijdrage te leveren door inzicht te verschaffen in de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de Violent Extremist Risk Assessment - Versie 2 Revisie (VERA-2R), een risicoanalyse-instrument waarmee het risico op ideologisch geïnspireerd geweld kan worden ingeschat (Pressman, Duits, Rinne, & Flockton, 2018).

1.1 Risicoanalyse van ideologisch geïnspireerd geweld

Door de toegenomen terreurdreiging (Spencer, 2006) en de daaruit voortkomende negatieve maatschappelijke gevolgen (bv. Hassett & Sigal, 2002; Muller, 2004; Schuster et al., 2001; Stein et al., 2004), is de behoefte ontstaan om vroegtijdig de individuen te kunnen identificeren die vanuit ideologische motieven bereid zijn buitensporig geweld te gebruiken (Van der Woude, 2009). Voor de identificatie van de risicovolle individuen kan gebruik worden gemaakt van de methode van de gestructureerde professionele risicoanalyse (Pressman et al., 2018). Dit verwijst naar elk proces waarbij systematisch informatie wordt verzameld, beschouwd, bediscussieerd, beoordeeld, geïnterpreteerd en gewogen om vanuit daar de kans in te schatten dat een individu in de toekomst

risicovol gedrag gaat vertonen (De Vogel, 2005; Herrington & Roberts, 2012). Ondanks het belang van het correct inschatten van het risico op terrorisme en gewelddadig extremisme, bestonden tot voor kort nog geen risicoanalyse-instrumenten voor ideologisch geïnspireerd geweld (Dean & Pettet, 2017). Dit gebrek gecombineerd met het inzicht dat risicoanalyse-instrumenten voor regulier geweld niet sensitief zijn voor de kenmerken van terroristen en gewelddadige extremisten, heeft geleid tot de ontwikkeling van de Violent Extremist Risk Assessment (VERA) (Pressman, 2009; Pressman et al., 2018).

1.2 Violent Extremist Risk Assessment - Versie 2 Revisie (VERA-2R)

De Violent Extremist Risk Assessment (VERA) is een empirisch onderbouwd risicoanalyse-instrument voor het inschatten van het risico op ideologisch geïnspireerd geweld (Pressman, 2009; Pressman et al., 2018). De VERA is initieel gebaseerd op de toen bestaande wetenschappelijke kennis over terrorisme en gewelddadig extremisme (Pressman, 2009; Pressman et al., 2018). Na verloop van tijd is de VERA voorgelegd aan terrorismedeskundigen, nationale veiligheidsanalisten, politiemensen en andere professionals uit de praktijk welke, op basis van hun operationele kennis over terrorisme en gewelddadig extremisme, feedback hebben gegeven over het instrument (Pressman et al., 2018; Pressman & Flockton, 2012). Aan de hand van deze feedback zijn enkele herzieningen aangebracht, waarna de herziene versie de Violent Extremist Risk Assessment - Versie 2 (VERA-2) werd genoemd (Pressman et al., 2018; Pressman & Flockton, 2012). De VERA-2 is nadien, op basis van de toegenomen wetenschappelijke en operationele kennis over de indicatoren die samenhangen met ideologisch geïnspireerd geweld, door dr. Nils Duits van het NIFP en dr. Elaine Pressman doorontwikkeld tot de Violent Extremist Risk Assessment - Versie 2 Revisie (Pressman et al., 2018).

De VERA-2R geldt inmiddels als het leidende risicoanalyse-instrument voor ideologisch geïnspireerd geweld (RTI International, 2018) en kent een brede toepassing binnen de strafrechtsketen (Duits, Rinne, & Van Leyenhorst, 2017). Zo wordt de VERA-2R door de in terrorisme gespecialiseerde reclassering, de unit Terrorisme, Extremisme en Radicalisering (TER) van Reclassering Nederland, gebruikt om beter onderbouwde strafadviezen aan het Openbaar Ministerie (OM) te kunnen genereren. Professionals die werkzaam zijn op de terroristenafdeling (TA) van de Penitentiare Inrichting (PI) stellen daarnaast, aan de hand van de VERA-2R, voor elke gedetineerde een risicoprofiel op om vanuit daar plaatsingsvraagstukken te kunnen beantwoorden. Door forensisch psychologen en psychiaters wordt de VERA-2R daarnevens verplicht opgenomen in pro Justitia onderzoek om beter onderbouwd te kunnen adviseren over risicomanagementstrategieën (Duits et al., 2017).

Het inzicht dat op basis van de risico-inschattingen van de VERA-2R belangrijke beslissingen worden genomen over individuen, zoals beslissingen over straffen en risicomanagementstrategieën (Duits et al., 2017), toont het belang aan van de kwaliteit van het instrument. De kwaliteit van de VERA-2R is

afhankelijk van de psychometrische eigenschappen van het instrument, de betrouwbaarheid en de validiteit (Van Rooijen & Bartelink, 2010). De betrouwbaarheid verwijst naar de mate waarop een risicoanalyse-instrument nauwkeurig en zuiver meet (Van Rooijen & Bartelink, 2010). De validiteit geeft inzicht in de mate waarop een risicoanalyse-instrument daadwerkelijk meet wat het beoogt te meten, waardoor uitspraken kunnen worden gedaan over de zinvolheid van een risico-inschatting (Evers & Sermeus, 1998).

Kennis over de betrouwbaarheid en validiteit van de VERA-2R is echter schaars. Onder deskundigen bestaat uitsluitend een positieve consensus over de indrukvaliditeit en inhoudsvaliditeit van het instrument (Pressman et al., 2018), waarbij de indrukvaliditeit slaat op de mate waarin een instrument de indruk wekt het hele concept te omvatten dat het beoogt te meten (Holden, 2010) en de inhoudsvaliditeit slaat op de mate waarin het instrument alle belangrijke aspecten van het te meten construct meet (Gyldmark & Morrison, 2001). Dit gebrek aan kennis is terug te zien binnen het gehele onderzoeksveld van risicoanalyse en komt voort uit een tekort aan gedegen wetenschappelijk onderzoek naar de psychometrische eigenschappen van risicoanalyse-instrumenten (Hartling et al., 2012). Vanuit het inzicht dat de risico-inschattingen van de VERA-2R een gewichtig maatschappelijk belang dienen, heeft het NIFP onderkend dat kennis over de betrouwbaarheid en validiteit van de VERA-2R van belang is en uitgebreider wetenschappelijk onderzoek hiernaar noodzakelijk.

1.3 Huidige onderzoek

Het huidige onderzoek levert een bijdrage aan de kennis over de betrouwbaarheid en validiteit van de VERA-2R door inzicht te verschaffen in de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het instrument. Het onderzoek vindt plaats in een onderzoek setting¹ met in de VERA-2R getrainde onderzoekers op basis van uitvoerige strafdossiers. Er is gekozen voor deze onderzoeksopzet, omdat deze de praktijk van het gestructureerd professioneel onderzoek door deskundigen zo goed als mogelijk weerspiegelt.

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid verwijst naar de mate van overeenstemming tussen de beoordelingen van twee of meer onafhankelijke beoordelaars die hetzelfde object of persoon beoordelen (Pressman et al., 2018). Een goede mate van overeenstemming vormt een noodzakelijke voorwaarde voor een adequaat risicoanalyse-instrument, omdat risico-inschattingen over individuen niet zouden mogen afhangen van de deskundige die de inschatting maakt (Harte, 2014).

¹ Het betreft een onderzoek setting, omdat de VERA-2R in het huidige onderzoek gewaardeerd wordt door in de VERA-2R getrainde onderzoekers met een achtergrond in psychologie, waar dit in de praktijk gebeurt door deskundigen die ervaring hebben met het uitvoeren van individuele risicoanalyses. Daarnaast wordt het huidige onderzoek uitsluitend uitgevoerd op basis van uitvoerige strafdossiers en wordt in de praktijk doorgaans ook direct contact met de betrokkene geïncludeerd.

Inzicht in de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de VERA-2R geeft kennis van de mate waarop de indicatoren en scoringsinstructies van het instrument door verschillende beoordelaars op dezelfde manier worden begrepen en toegepast. Aan de hand van deze kennis kunnen voorzichtige, eerste uitspraken worden gedaan over de kwaliteit van de VERA-2R. Daarnaast kan met de opgedane kennis een bijdrage worden geleverd aan de verdere ontwikkeling van een betrouwbaar en valide risicoanalyse-instrument voor ideologisch geïnspireerd geweld. Hierbij dient echter in acht genomen te worden dat uitgebreider wetenschappelijke onderzoek nodig is om de overige psychometrische eigenschappen van het instrument in kaart te brengen. Wanneer deze kennis beschikbaar is, kan een volledig beeld worden gevormd van de kwaliteit van de VERA-2R en kunnen gefundeerde aanbevelingen worden gedaan om het instrument psychometrisch te optimaliseren. Hierdoor kan het risico op ideologisch geïnspireerd geweld in de toekomst nog beter worden ingeschat en kunnen, door preventief optreden, de negatieve gevolgen voor de samenleving worden gereduceerd.

2. Methode -

2.1 Steekproef

Een selectie van 30 casussen uit de totale onderzoekspopulatie van de Europese Database van veroordeelde Terroristen (EDT), bestaande uit individuen die tussen 2012 en juni 2019 onherroepelijk zijn veroordeeld voor een terroristisch misdrijf in Nederland, vormt de steekproef van het huidige onderzoek.² Voor elke casus in de steekproef is een strafdossier aanwezig dat een rapportage pro Justitia, een reclasseringsadvies, een proces-verbaal, een afschrift van het vonnis, een uittreksel justitiële documentatie en een ambtsbericht van de inlichtingendiensten kan omvatten. De strafdossiers zijn ter beschikking gesteld door het Landelijk Parket ($n = 19$), het arrondissementsparket Amsterdam ($n = 3$), het arrondissementsparket Oost-Nederland ($n = 3$), het arrondissementsparket Noord-Holland ($n = 2$), het arrondissementsparket Rotterdam ($n = 1$), het arrondissementsparket Den Haag ($n = 1$) en het Functioneel Parket ($n = 1$).³

De veroordeelde individuen die in de strafdossiers centraal staan betreffen 24 mannen en 6 vrouwen tussen de 15 en 47 jaar ($M_{leeftijd} = 25.47$, $SD = 7.99$), waarvan 53.3% geboren is in Nederland en 46.5% geboren is in een niet-westers land (zie Tabel 1). De ouders van de desbetreffende individuen zijn over het algemeen geboren in een niet-westers land.

Tabel 1. Frequentieverdeling van het geboorteland van de veroordeelde individuen en hun ouders

	Geboorteland individu	Geboorteland moeder	Geboorteland vader
Nederland	53.3%	-	10.0%
Marokko	20.0%	36.7%	26.7%
Turkije	3.3%	16.7%	16.7%
Irak	13.3%	10.0%	6.7%
Afghanistan	3.3%	3.3%	3.3%
Somalië	3.3%	3.3%	3.3%
Suriname	-	3.3%	3.3%
Kenia	3.3%	-	-
Indonesië	-	3.3%	-
Onbekend	-	23.3%	30.0%

² De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de VERA-2R kan met een steekproef van 30 casussen op valide wijze worden \$ getoetst (Bujang & Baharum, 2017). \$

³ Het Parket-Generaal (PaG) heeft toestemming verleend voor de inzage van de desbetreffende strafdossiers. \$

2.2 Instrumenten -

2.2.1 *Violent Extremist Risk Assessment - Versie 2 Revisie (VERA-2R)*

De VERA-2R bestaat uit 34 risico- en protectieve indicatoren waarvan uit recent literatuuronderzoek is gebleken dat deze samenhangen met het risico op ideologisch geïnspireerd geweld (Pressman et al., 2018) (zie Tabel 1 in Bijlage 1). De VERA-2R indicatoren zijn verdeeld over vijf domeinen: 'Overtuiging, Opvattingen en Ideologie' (BA), 'Sociale Context en Intentie' (SCI), 'Historie, Actie en Capaciteit' (HAC), 'Toewijding en Motivatie' (TM) en 'Protectie en risicovermindering' (P). Per indicator wordt een oordeel gegeven op een driepuntschaal: laag, matig of hoog. Een risico-indicator wordt als 'laag' gewaardeerd indien de risicoverhogende indicatorkenmerken niet aanwezig zijn, als 'matig' indien de risicoverhogende indicatorkenmerken in zekere mate aanwezig zijn en als 'hoog' indien de risicoverhogende indicatorkenmerken in hoge mate aanwezig zijn. Bij de protectieve indicatoren wordt een omgekeerde waardering toegepast, waarbij lagere waarderingen duiden op een hoger risiconiveau. Een protectieve indicator wordt als 'laag' gewaardeerd indien er geen risicobeperkende indicatorkenmerken aanwezig zijn, als 'matig' indien er enige risicobeperkende indicatorkenmerken aanwezig zijn en als 'hoog' indien er duidelijke risicobeperkende indicatorkenmerken aanwezig zijn (Pressman et al., 2018). Aan de waarderingen 'laag', 'matig' en 'hoog' worden ten behoeve van het huidige onderzoek respectievelijk de numerieke scores '0', '1' en '2' toegekend. Indien in het strafdossier geen informatie beschikbaar is voor een indicator, krijgt de indicator de numerieke score '0' toegewezen.

Naast de VERA-2R indicatoren zijn in het instrument ook 11 additionele indicatoren opgenomen waarvan verondersteld wordt dat ze, in combinatie met ideologische, contextuele en motivering indicatoren uit de VERA-2R, het risico beïnvloeden dat iemand gewelddadig extremistisch of terroristisch gedrag gaat plegen (Pressman et al., 2018) (zie Tabel 2 in Bijlage 1). De additionele indicatoren zijn verdeeld over drie domeinen: 'Criminele Historie' (CH), 'Persoonlijke Historie' (PH) en 'Psychische Problematiek' (MD). Per indicator wordt een oordeel gegeven op een tweepuntschaal: nee of ja. De waardering 'nee' correspondeert met de afwezigheid van de additionele indicatorkenmerken en krijgt de numerieke score '0' toegekend, de waardering 'ja' correspondeert met de aanwezigheid van de additionele indicatorkenmerken en krijgt de numerieke score '1' toegekend (Pressman et al., 2018). Indien in het strafdossier geen informatie beschikbaar is voor een indicator, krijgt de indicator de numerieke score '0' toegewezen.

Na het waarderen van de indicatoren moet de beoordelaar domeinoordelen toekennen aan de VERA-2R domeinen en alle verkregen informatie integreren tot een eindoordeel van het risico (Pressman et al., 2018). Aangezien de VERA-2R gebruik maakt van de methodiek van het gestructureerd professioneel oordeel, wordt bij de totstandkoming van deze oordelen geleund op de visie dat de relevantie van de indicatoren kan verschillen op individueel niveau (Pressman et al., 2018).

Om deze reden dienen de indicatoren per casus kritisch te worden beschouwd, bediscussieerd, beoordeeld, geïntegreerd en gewogen om tot gestructureerde professionele domeinoordelen en een gestructureerd professioneel eindoordeel te komen (De Vogel, 2005). Hierbij wegen de indicatoren met meer toegekende relevantie zwaarder mee in de beoordeling (Pressman et al., 2018). Voor de totstandkoming van de gestructureerde professionele domeinoordelen worden de indicatoren uit het desbetreffende domein overwogen en voor de totstandkoming van het gestructureerde professionele eindoordeel worden alle VERA-2R indicatoren en additionele indicatoren overwogen. De gestructureerde professionele oordelen kunnen de waarderingen 'laag' (0), 'matig' (1) of 'hoog' (2) toegewezen krijgen (Pressman et al., 2018).

2.3 Procedure

Voorafgaand aan het onderzoek hebben de beoordelaars de VERA-2R training gevolgd waarin de benodigde kennis en vaardigheden zijn aangeleerd voor het waarderen van de indicatoren en het vormen van gestructureerde professionele oordelen. Daarnaast zijn een aantal stappen ondernomen om te voldoen aan de voorgeschreven werkwijze op het gebied van vertrouwelijke en privacygevoelige gegevens.⁴

Op basis van de informatie uit de strafdossiers is de VERA-2R door twee onafhankelijke beoordelaars gewaardeerd. De beoordelaars betreffen onderzoekers met een achtergrond in psychologie. Deze onderzoeksopzet, waar in de VERA-2R getrainde onderzoekers de VERA-2R waarderen op basis van een uitvoerig strafdossier, weerspiegelt de professionele praktijk zo goed als mogelijk. Het huidige onderzoek onderscheidt zich hiermee positief binnen het onderzoeksveld van risicoanalyse, waar veel onderzoeken naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid worden uitgevoerd op basis van zeer verkorte casusvoorbeelden (bv. Sutherland et al., 2012; Vial, Assink, Stams, & Van der Put, 2019) en/of niet goed verduidelijken hoe het onderzoek is opgezet (Hallgren, 2012).

In de onderzoeksopzet is daarnaast rekening gehouden met het feit dat de strafdossiers informatiestukken bevatten van diverse strafrechtelijke ketenpartners. Vanuit het inzicht dat zij van elkaar kunnen verschillen in hun opvattingen over de indicatorkenmerken, is besloten om voor de tweede beoordelaar te notuleren welk informatiestuk de eerste beoordelaar heeft geraadpleegd om tot de waardering van de indicator te komen. Hiermee is getracht te voorkomen dat de beoordelaars een andere waardering toekennen aan een indicator, omdat zij verschillende informatiestukken raadplegen en deze stukken tegenstrijdigheden bevatten.

⁴ De data is op een geanonimiseerde manier verwerkt om te voorkomen dat de gegevens herleidbaar zijn tot de identiteit van een persoon. Daarenboven wordt de geanonimiseerde data middels een wachtwoord beveiligd tegen inzage door onbevoegden, diefstal, misbruik en openbaarmaking.

2.4 Statistische analyse

De statistische analyses zijn uitgevoerd met behulp van het programma IBM SPSS Statistics Versie 25. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de VERA-2R is getoetst middels de Intraklasse Correlatie Coëfficiënt (ICC) (two-way random model, absolute agreement, single measures).⁵ De ICC-waarden zijn opgevraagd voor de VERA-2R indicatoren, de gestructureerde professionele domeinoordelen en het gestructureerde professionele eindoordeel. Verder is per domein de gemiddelde ICC-waarde van de indicatoren berekend en is de gemiddelde ICC-waarde van alle VERA-2R indicatoren berekend.⁶ Voor de interpretatie van de ICC-waarden is gebruik gemaakt van de indeling van Fleiss (1986): $ICC < .40$ = slecht, $.40 \leq ICC < .60$ = matig, $.60 \leq ICC < .75$ = goed en $ICC \geq .75$ = uitstekend.

De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de additionele indicatoren is berekend met behulp van Cohen's kappa (κ).⁷ Verder is per domein de gemiddelde kappa-coëfficiënt van de indicatoren berekend en is de gemiddelde kappa-coëfficiënt van alle additionele indicatoren berekend.⁶ Voor de interpretatie van de kappa-coëfficiënt is gebruik gemaakt van de indeling van Landis en Koch (1977): $\kappa \leq .20$ = gering, $.20 < \kappa \leq .40$ = matig, $.40 < \kappa \leq .60$ = redelijk, $.60 < \kappa \leq .80$ = goed en $.80 < \kappa \leq 1.00$ = uitstekend.

⁵ De keuze voor de Intraklasse Correlatie Coëfficiënt (ICC) als maat voor de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid berust op het \$ inzicht dat de variabelen van interval meetniveau zijn (Hallgren, 2012). \$

⁶ De gemiddelde mate van overeenstemming is berekend door de ICC-waarden/kappa-coëfficiënten bij elkaar op te tellen en \$ te delen door het aantal indicatoren. \$

⁷ De keuze voor Cohen's kappa (κ) als maat voor de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid berust op het inzicht dat de \$ additionele indicatoren dichotoom van aard zijn (Hallgren, 2012). \$

3. Resultaten -

3.1 Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid VERA-2R

3.1.1 Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid VERA-2R indicatoren

De resultaten van de VERA-2R indicatoren staan weergegeven in Tabel 2. De indicatoren uit het domein 'Overtuiging, Opvattingen en Ideologie' (BA) hebben allen een goede tot uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid met ICC-waarden variërend van .64 (indicator BA.4) tot .90 (indicator BA.6). De gemiddelde interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het domein kan, met een ICC-waarde van .79, worden geclassificeerd als uitstekend.

Voor het domein 'Sociale Context en Intentie' (SCI) geldt dat de meeste indicatoren (vijf van de zeven) een uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid hebben. Voor indicator 'SCI.3' is verder een goede interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gevonden (ICC = .72) en voor indicator 'SCI.6' is een matige interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gevonden (ICC = .53). De gemiddelde ICC-waarde van het domein is .82, wat duidt op een uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid.

De indicatoren uit het domein 'Historie, Actie en Capaciteit' (HAC) hebben over het algemeen een uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid, met uitzondering van indicator 'HAC.6' waarvoor een matige interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is gevonden (ICC = .51). De gemiddelde interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het domein is eveneens uitstekend (ICC = .85).

Voor het domein 'Toewijding en Motivatie' (TM) geldt dat voor alle indicatoren een goede tot uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is gevonden, met uitzondering van indicator 'TM.5' waarvoor een matige interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is gevonden (ICC = .59). De gemiddelde interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het domein kan, met een ICC-waarde van .78, worden geclassificeerd als uitstekend.

De indicatoren uit het domein 'Protectie en risicovermindering' (P) hebben merendeels (vier van de zes) een uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. Voor indicator 'P.3' is verder een slechte interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gevonden (ICC = .31) en voor indicator 'P.6' is een matige interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gevonden (ICC = .53). De gemiddelde ICC-waarde van het domein is .73, wat duidt op een goede interbeoordelaarsbetrouwbaarheid.

De gemiddelde interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van alle VERA-2R indicatoren kan, met een ICC-waarde van .79, worden geclassificeerd als uitstekend.

Tabel 2. Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de VERA-2R indicatoren \$

	ICC	95% CI \$
<u>BA. Overtuiging, Opvattingen en Ideologie</u>		
BA.1 Toewijding aan ideologie die geweld rechtvaardigt	.72***	.49 – .85
BA.2 Ervaren grieven en/of ervaren onrecht	.81***	.64 – .91
BA.3 Ontmenselijking van aangemerkte doelwitten van onrecht	.72***	.49 – .86
BA.4 Afwijzing van democratische samenleving en waarden	.64***	.37 – .81
BA.5 Uiten van gevoelens over ervaren onrecht	.89***	.79 – .95
BA.6 Vijandigheid over nationale identiteit	.90***	.80 – .95
BA.7 Gebrek aan empathie en begrip buiten de eigen groep	.85***	.71 – .93
Gemiddelde domein BA	.79	
<u>SCI. Sociale Context en Intentie</u>		
SCI.1 Zoeker, gebruiker of ontwikkelaar gewelddadig extremistische informatie	.97***	.94 – .99
SCI.2 Doelwit voor aanslag geïdentificeerd (persoon, groep, plaats)	.87***	.74 – .93
SCI.3 Persoonlijk contact gewelddadige extremisten (informeel en/of sociale context)	.72***	.48 – .86
SCI.4 Uitgesproken voornemen om een gewelddadig extremistische daad te plegen	.83***	.66 – .92
SCI.5 Geuite bereidheid en/of voorbereiding te sterven voor het doel of de ideologie	.83***	.67 – .91
SCI.6 Plannen, voorbereiden van gewelddadig extremistische daden	.53**	.22 – .74
SCI.7 Gevoeligheid voor invloed, sturing of indoctrinatie	.98***	.95 – .99
Gemiddelde domein SCI	.82	
<u>HAC. Historie, Actie en Capaciteit</u>		
HAC.1 Vroege blootstelling aan geweld bevorderende, militante ideologie	.96***	.92 – .98
HAC.2 Netwerk van familie en vrienden betrokken bij gewelddadige acties	.78***	.59 – .89
HAC.3 Gewelddadige justitiële voorgeschiedenis	.95***	.89 – .97
HAC.4 Strategische, paramilitaire en/of explosieventraining	.94***	.88 – .97
HAC.5 Training in extremistische ideologie	.95***	.90 – .98
HAC.6 Toegang tot financiële middelen, hulpbronnen, organisatorische vaardigheden	.51**	.19 – .74
Gemiddelde domein HAC	.85	
<u>TM. Toewijding en Motivatie</u>		
TM.1 Gemotiveerd vanuit een ervaren religieuze plicht en/of glorificatie	.74***	.52 – .87
TM.2 Gemotiveerd vanuit crimineel opportunisme	.82***	.66 – .91
TM.3 Gemotiveerd vanuit behoefte aan kameraadschap, het behoren tot een groep	.93***	.86 – .97
TM.4 Gemotiveerd vanuit morele plicht en/of morele superioriteit	.82***	.65 – .91
TM.5 Gemotiveerd vanuit behoefte aan spanning en avontuur		.30 – .78
TM.6 Gedwongen deelname aan gewelddadig extremisme	.64***	.38 – .81
TM.7 Gemotiveerd vanuit een behoefte aan status	.91***	.82 – .96
TM.8 Gemotiveerd door een zoektocht naar betekenis	.81***	.64 – .91
Gemiddelde domein TM	.78	
<u>P. Protectie en risicovermindering</u>		
P.1 Herinterpretatie van de ideologie	.94***	.88 – .97
P.2 Afwijzing van geweld om doelen te bereiken	.76***	.55 – .88
P.3 Verandering definitie van vijand	.31	-.06 – .60
P.4 Deelnemer programma's tegen gewelddadig extremisme	.95***	.90 – .98
P.5 Steun voor geweldloosheid vanuit de gemeenschap	.89***	.78 – .94
P.6 Steun van familieleden of belangrijke anderen voor geweldloosheid	.53**	.22 – .74
Gemiddelde domein P	.73	
Gemiddelde VERA-2R indicatoren	.79	

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

3.1.2 Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid domeinoordelen en eindoordeel §

De resultaten van de gestructureerde professionele domeinoordelen en het gestructureerde professionele eindoordeel staan opgenomen in Tabel 3. Voor vier van de vijf gestructureerde professionele domeinoordelen is een goede interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gevonden. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het gestructureerde professionele oordeel over het domein 'Overtuiging, Opvattingen en Ideologie' (ICC = .85) en de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van het gestructureerde professionele eindoordeel (ICC = .81) kunnen daarenboven geclassificeerd worden als uitstekend.

Tabel 3. Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de gestructureerde professionele domeinoordelen en het gestructureerde professionele eindoordeel

	ICC	95% CI §
Domeinoordeel 'Overtuiging, Opvattingen en Ideologie'	.85***	.70 – .92
Domeinoordeel 'Sociale Context en Intentie'	.74***	.52 – .87
Domeinoordeel 'Historie, Actie en Capaciteit'	.70***	.46 – .84
Domeinoordeel 'Toewijding en Motivatie'	.74***	.53 – .87
Domeinoordeel 'Protectie en risicovermindering'	.74***	.53 – .87
Eindoordeel	.81***	.64 – .91

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

3.2 Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid additionele indicatoren

De resultaten van de additionele indicatoren staan weergegeven in Tabel 4. Voor de additionele indicatoren is over het algemeen een goede tot uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gevonden, met uitzondering van indicator 'PH.3' waarvoor een redelijke interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is gevonden ($\kappa = .51$). Vier indicatoren hebben daarenboven een kappa-coëfficiënt van 1, wat duidt op een perfecte overeenkomst tussen de beoordelaars. De gemiddelde interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van alle additionele indicatoren kan, met een kappa-coëfficiënt van .85, worden geclassificeerd als uitstekend.

Tabel 4. Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de additionele indicatoren \$

	Kappa (κ)	95% CI
<u>CH. Criminele Historie</u>		
CH.1 Veroordeeld voor niet-gewelddadige feiten	1.00***	1.00 – 1.00
CH.2 Niet nakomen van voorwaarden of toezicht	.65***	0.02 – 1.00
Gemiddelde domein CH	.83	
<u>PH. Persoonlijke Historie</u>		
PH.1 Geweld in gezins- of opvoedingssituatie	.90***	.71 – 1.00
PH.2 Problematische opvoeding, uit huis geplaatst	.80***	.59 – 1.00
PH.3 Problemen met school en werk	.51**	.20 – .82
Gemiddelde domein PH	.74	
<u>MD. Psychische Problematiek</u>		
MD.1 Persoonlijkheidsstoornis	.84***	.63 – 1.00
MD.2 Depressieve stoornis en/of suïcidepoging	1.00***	1.00 – 1.00
MD.3 Psychotische en/of schizofrene stoornis	1.00***	1.00 – 1.00
MD.4 Autisme spectrum stoornis	1.00***	1.00 – 1.00
MD.5 Posttraumatische stresstoornis	.87***	.62 – 1.00
MD.6 Misbruik van middelen	.75***	.49 – 1.00
Gemiddelde domein MD	.91	
Gemiddelde additionele indicatoren	.85	

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

4. Conclusie en discussie -

4.1 Conclusie interbeoordelaarsbetrouwbaarheid

In dit onderzoek is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de VERA-2R (en de additionele indicatoren) onderzocht in een onderzoek setting die zo goed als mogelijk de professionele praktijk weerspiegelt. Uit de resultaten blijkt dat het instrument een goede tot uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid heeft en daarmee voldoet aan een noodzakelijke voorwaarde voor een adequaat risicoanalyse-instrument (Harte, 2014). Deze conclusie wordt allereerst ondersteund door de gemiddelde mate van overeenstemming op de indicatoren, welke als uitstekend geclassificeerd kan worden. Een goede overeenstemming op de indicatoren is van belang, aangezien dit een indicatie vormt voor duidelijk geformuleerde indicatoren en heldere scoringsinstructies (Pressman et al., 2018). Daarnaast is voor de gestructureerde professionele domeinoordelen en het gestructureerde professionele eindoordeel ook een goede tot uitstekende interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gevonden. Hoewel de totstandkoming van deze oordelen voor een zekere mate afhankelijk is van het subjectieve oordeel van de deskundige (Pressman et al., 2018), tonen de resultaten aan dat er geen evident verschil is tussen de wijze waarop de beoordelaars de indicatoren wegen op basis van hun ernst en relevantie. Dit is van belang, aangezien op basis van het eindoordeel van het risico belangrijke beslissingen worden genomen over individuen die niet zouden mogen afhangen van de deskundige die de inschatting maakt (Duits et al., 2017; Harte, 2014).

4.2 Praktische implicaties

Hoewel het instrument over het algemeen een hoge interbeoordelaarsbetrouwbaarheid heeft, wijst inspectie van de individuele indicatoren uit dat het instrument ook zes indicatoren behelst waarvoor een lage interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is gevonden.

Met betrekking tot de indicator 'Plannen, voorbereiden van gewelddadig extremistische daden' (SCI.6) kan worden geconcludeerd dat de verklaring voor de lage interbeoordelaarsbetrouwbaarheid mogelijk ligt in de heersende onduidelijkheid omtrent hoe de indicator gewaardeerd moet worden indien de betrokkene verdacht wordt van of veroordeeld is voor een misdrijf ter voorbereiding of ter vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf. Dit betreffen misdrijven als financiering van terrorisme (artikel 421 Sr) en opruiing tot terrorisme (artikel 131 lid 2 Sr), waaraan geen duidelijke voorbereidingshandelingen voorafgaan. Om de mate van overeenstemming op de indicator te verhogen, wordt overwogen om in de scoringsinstructies te verduidelijken op welke wijze de indicator gewaardeerd dient te worden bij dit soort misdrijven.

Aangaande de indicator 'Toegang tot financiële middelen, hulpbronnen, organisatorische vaardigheden' (HAC.6) kan worden aangedragen dat deze te veel verschillende concepten omvat en dat dit mogelijk kan verklaren waarom er een lage interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is gevonden.

Om de mate van overeenstemming op de indicator te verhogen, wordt overwogen om de focus van de indicator te leggen op de organisatorische vaardigheden van betrokkene en zijn/haar toegang tot financiële middelen en hulpbronnen enkel te beschouwen als voorbeelden waaruit dit kan worden afgeleid.

Inzake de indicator 'Gemotiveerd vanuit behoefte aan spanning en avontuur' (CM.5) kan worden geconcludeerd dat de begrippen 'opwinding' en 'avontuur' niet duidelijk zijn gedefinieerd. Interviews met deskundigen die bekend zijn met de werkmethode van de VERA-2R zijn echter nodig om een duidelijkere verklaring te kunnen geven en een onderbouwde aanbeveling te kunnen doen voor het verbeteren van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid.

Voor de indicator 'Verandering definitie van vijand' (P.3) geldt dat de verklaring voor de lage interbeoordelaarsbetrouwbaarheid mogelijk ligt in de heersende onduidelijkheid omtrent hoe de indicator gewaardeerd dient te worden bij het ontbreken van een vijandsbeeld. Vanuit het inzicht dat een vijandsbeeld sterk gerelateerd is aan grieven over ervaren onrecht, wordt overwogen om de inhoud van de indicator uit te breiden tot 'Verandering in definitie van vijand en/of ervaren grieven'.

Aangaande de indicator 'Steun van familieleden of belangrijke anderen voor geweldloosheid' (P.6) kan geconcludeerd worden dat de complexe distinctie tussen de waarderingen 'matig' en 'hoog' mogelijk kan verklaren waarom er een lage interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is gevonden. Om de waardering 'hoog' toe te kennen dient, in tegenstelling tot de waardering 'matig', vastgesteld te zijn dat de betrokkene ten goede beïnvloed wordt door de steun. Vanuit het inzicht dat talloze factoren ten grondslag kunnen liggen aan de positieve verandering die de betrokkene heeft doorgemaakt, kan het complex gevonden worden om deze beïnvloeding vast te stellen. Om deze reden wordt in overweging genomen de waarderingen 'matig' en 'hoog' van elkaar te onderscheiden op basis van de mate van steun die de betrokkene krijgt in plaats van de mate waarin de betrokkene beïnvloed wordt door deze steun.

Afsluitend kan, met betrekking tot de indicator 'Problemen met school en werk' (PH.3) aangedragen worden dat het woord 'problemen' ruimte openlaat voor persoonlijke interpretatie en dat dit mogelijk kan verklaren waarom er een lage interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is gevonden. Om de mate van overeenstemming op de indicator te verhogen, wordt overwogen om de inhoud van de indicator te objectiveren door 'Problemen met school en werk' te vervangen door 'Schooluitval en werk gerelateerd ontslag'.

4.3 Beperkingen en aanbevelingen

De bevindingen van het huidige onderzoek dienen met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden, aangezien het onderzoek heeft plaats gevonden in een onderzoek setting. Het betreft een onderzoek setting, omdat de VERA-2R in het huidige onderzoek gewaardeerd is door in de VERA-2R

getrainde onderzoekers met een achtergrond in psychologie, waar dit in de praktijk gebeurt door deskundigen die ervaring hebben met het uitvoeren van individuele risicoanalyses. Dit roept de vraag op of onderzoekers in staat zijn om adequate gestructureerde professionele oordelen te kunnen vormen, aangezien bij de totstandkoming van deze oordelen in zekere mate geleund wordt op de kennis en ervaring van de beoordelaar om de indicatoren te wegen op basis van hun ernst en relevantie (Pressman et al., 2018). Hierbij dient echter in acht genomen te worden genomen dat de onderzoekers van het huidige onderzoek, door middel van de VERA-2R training, in het bezit waren van de benodigde kennis en vaardigheden voor het formeren van gestructureerde professionele oordelen. Daarnaast is het huidige onderzoek uitsluitend uitgevoerd op basis van uitvoerige strafdossiers en wordt in de praktijk ook direct contact met de betrokkene geïnccludeerd. Deze beperking dient echter in perspectief geplaatst te worden, aangezien de VERA-2R in de praktijk, in het geval van weigeraars of een gebrekkige toegang tot de betrokkene, ook enkel gewaardeerd wordt op basis van het strafdossier (Pressman et al., 2018). Ondanks de bovengenoemde beperkingen weerspiegelt de huidige onderzoeksopzet de professionele praktijk zo goed als mogelijk. Hiermee onderscheidt het onderzoek zich positief binnen het onderzoeksveld van risicoanalyse, waar veel onderzoeken naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid worden uitgevoerd op basis van zeer verkorte casusvoorbeelden (bv. Sutherland et al., 2012; Vial et al., 2019) en/of niet goed verduidelijken hoe het onderzoek is opgezet (Hallgren, 2012). Op het moment dat het NIFP deskundigen ter zijn beschikking heeft die bereid zijn om mee te werken aan het validatieonderzoek van de VERA-2R, dient onderzocht te worden of vergelijkbare resultaten worden gevonden wanneer deskundigen de VERA-2R waarden.

Daarnaast zijn de resultaten gebaseerd op een relatief kleine steekproef. Aangezien bij een grotere steekproef de kans op vertekeningen in de onderzoeksresultaten afneemt (Pallant, 2013), is het wenselijk om na te gaan of de resultaten gerepliceerd kunnen worden in een grotere steekproef.

Verder is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gebaseerd op de waarderingen van twee beoordelaars en is vervolgonderzoek nodig om na te gaan of eenzelfde mate van overeenstemming wordt gevonden wanneer meer beoordelaars worden geïnccludeerd. Ten slotte is van belang om te toetsen of vergelijkbare resultaten worden gevonden voor risicoanalyses die gedaan zijn in consensus, aangezien de VERA-2R in de praktijk in sommige gevallen afgenomen wordt door een team van beoordelaars (Pressman et al., 2018).

4.4 Uitdagingen onderzoeksveld

Naast de beperkingen van het huidige onderzoek dient bij het interpreteren van de onderzoeksbevindingen ook in acht genomen te worden dat het onderzoeksveld van risicoanalyse in relatie tot ideologisch geïnspireerd geweld kampt met verschillende uitdagingen (Sarma, 2017). Een van de uitdagingen heeft betrekking op de empirische onderbouwing van de risico- en beschermende

indicatoren voor terrorisme en gewelddadig extremisme (Sarma, 2017). Door de beperkte toegang tot (primaire) data (Sageman, 2014) en de ethische kwesties rondom het onderzoeken van gevoelige onderwerpen als ideologisch geïnspireerd geweld (Horgan, 2012) ontbreekt tot op heden een sterke, getoetste wetenschappelijke fundering voor de indicatoren voor terrorisme en gewelddadig extremisme (Sarma, 2017). Deze kwestie is ook aan de orde bij de VERA-2R, waar de indicatoren veelal onderbouwd worden door onderzoeken op basis van secundaire bronnen. Het NIFP heeft dit probleem onderkend en is vanuit daar in 2017, samen met Europese partners, gestart met het opzetten van de Europese Database van veroordeelde Terroristen (EDT). Via deze database wordt, op basis van justitiële bronnen, individuele en contextuele informatie verzameld over veroordeelde (en overleden) terroristen en gewelddadige extremisten. Door het analyseren van deze data kan op betrouwbare wijze inzicht worden verkregen in de indicatoren die verband houden met het plegen van ideologisch geïnspireerd geweld. Hierdoor kunnen de VERA-2R indicatoren worden gevalideerd en kunnen overige relevante indicatoren in kaart worden gebracht en gebruikt worden voor het verbeteren van de VERA-2R.

Een andere uitdaging richt zich op het toetsen van de predictieve validiteit, wat verwijst naar de mate waarin een instrument in staat is nauwkeurig toekomstig risicovol gedrag te voorspellen (Harte & Breukink, 2010). Ondanks dat de predictieve validiteit alom erkend wordt als de belangrijkste psychometrische eigenschap van een risicoanalyse-instrument, ontbreekt tot op heden kennis over de voorspellende waarde van risicoanalyse-instrumenten voor ideologisch geïnspireerd geweld (Lloyd & Dean, 2015). De reden hiervoor is het gebrek aan data over de wijze waarop terroristen en gewelddadige extremisten zich na de veroordeling gedragen ten aanzien van het ideologisch geïnspireerde geweld. Dit komt hoofdzakelijk doordat een groot gedeelte van de daderpopulatie zich thans nog in detentie bevindt, pas kortgeleden is uitgestroomd, onder streng toezicht staat of overleden is (Europol, 2019; Lloyd & Dean, 2015). Aangezien het NIFP het van belang vindt om in de toekomst uitspraken te kunnen doen over de predictieve validiteit van de VERA-2R, wordt nu, op basis van de informatie uit de Europese Database van veroordeelde Terroristen (EDT), een VERA-2R TO-meting gemaakt. Wanneer de recidivegegevens beschikbaar zijn, zal worden vastgesteld welke individuen nogmaals een terroristische of gewelddadig extremistische daad hebben gepleegd (en welke niet) en in hoeverre dit overeenkomt met het verwachtingspatroon op basis van de risico-inschattingen van de VERA-2R.

4.5 Toekomstig onderzoek

Het huidige onderzoek naar de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de VERA-2R weerspiegelt de professionele praktijk zo goed als mogelijk en levert daarmee een waardevolle bijdrage aan de kennis over de kwaliteit van het instrument. De opgedane kennis over de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid

kan uiteraard nog worden versterkt met vervolgonderzoek. Verder dient inzicht te worden verkregen in de overige psychometrische eigenschappen van het instrument, zoals de predictieve validiteit, de test-hertest betrouwbaarheid en de discriminatieve validiteit, om zodoende een volledig beeld te kunnen vormen van de kwaliteit van de VERA-2R. Daarenboven is het noodzakelijk om, met behulp van de Europese Database van veroordeelde Terroristen (EDT), de VERA-2R indicatoren te valideren en relevante andere indicatoren in kaart te brengen. Afsluitend is het van belang om de VERA-2R te valideren voor de verschillende gebruikersdoelen van het instrument. Bovenstaande aspecten zullen door de afdeling Wetenschap en Opleidingen (W&O) van het NIFP nader onderzocht worden. Wanneer deze kennis beschikbaar is gekomen, kunnen gefundeerde aanbevelingen worden gedaan om het instrument psychometrisch te optimaliseren. Hierdoor kan het risico op ideologisch geïnspireerd geweld in de toekomst nog beter worden ingeschat en kunnen, door preventief optreden, de negatieve gevolgen voor de samenleving worden gereduceerd.

Literatuur

- Abadie, A., & Gardeazabal, J. (2008). Terrorism and the world economy. *European Economic Review*, 52(1), 1 – 27.
- Bakker, E. (2011). Terrorisme en contraterrorisme in de schaduw van 9/11: Tien jaar angst voor terrorisme. *Internationale Spectator*, 65(7/8), 375 – 379.
- Bujang, M. A., & Baharum, N. (2017). A simplified guide to determination of sample size requirements for estimating the value of intraclass correlation coefficient: A review. *Archives of Orofacial Science*, 12(1), 1 – 11.
- Dean, G., & Pettet, G. (2017). The 3 R's of risk assessment for violent extremism. *Journal of Forensic Practice*, 19(2), 91 – 101.
- De Kruijf, T. (2016). *Parlementaire perceptie van terrorisme. De verandering in het spreken over terrorisme in de Nederlandse Tweede Kamer der Staten-Generaal (1970-2004)* (Masterscriptie). Geraadpleegd van https://theses.uibn.ru.nl/bitstream/handle/123456789/3601/Kruijf%2C_T.de_1.pdf?sequence=1
- De Vogel, V. (2005). *Structured risk assessment of (sexual) violence in forensic clinical practice. The HCR-20 and the SVR-20 in Dutch forensic psychiatric patients*. Amsterdam, The Netherlands: Dutch University Press.
- Duits, N., Rinne, T., & Van Leyenhorst, M. (2017). De risicoanalyse van gewelddadig extremisme in het strafrecht. *Sancties* 2017/4, 215 – 225.
- Europol. (2016). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2016 (TE-SAT)*. Geraadpleegd van https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/europol_tesat_2016.pdf
- Europol. (2017). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2017 (TE-SAT)*. Geraadpleegd van https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/tesat2017_0.pdf
- Europol. (2018). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2018 (TE-SAT)*. Geraadpleegd van https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/tesat_2018_1.pdf
- Europol. (2019). *European Union Terrorism Situation and Trend Report 2019 (TE-SAT)*. Geraadpleegd van https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/tesat_2019_final.pdf
- Evers, G., & Sermeus, W. (1998). Betrouwbaarheid en validiteit van meetinstrumenten. In G. Evers (Red.), *Meten van zelfzorg: Verpleegkundige instrumenten voor onderzoek en klinische praktijk* (pp. 13 – 25). Assen, Nederland: Van Gorcum.
- Fleiss, J. L. (1986). *The design and analysis of clinical experiments*. New York, NY: Wiley.
- Gyldmark, M., & Morrison, G. C. (2001). Demand for health care in Denmark: Results of a national sample survey using contingent valuation. *Social Science & Medicine*, 53(8), 1023 – 1036.
- Hallgren, K. A. (2012). Computing inter-rater reliability for observational data: An overview and tutorial. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 8(1), 23 – 34.

- Harte, J. M. (2014). Instrumenten voor risicotaxatie. Betekenis in de forensisch psychiatrische en psychologische advisering. In M. Van der Wolf, F. Koenraadt, & C. Kelk (Reds.), *Van aandoening tot delict, van delict tot sanctie. Ontwikkelingen op het grensvlak van psychiatrie en strafrecht: 2000-2014* (pp. 315 – 322). Deventer, Nederland: Wolters Kluwer.
- Harte, J. M., & Breukink, M. D. (2010). Objectiviteit of schijnzekerheid? Kwaliteit, mogelijkheden en beperkingen van instrumenten voor risicotaxatie. *Tijdschrift voor Criminologie*, *52*(1), 52 – 72.
- Hartling, L., Hamm, M., Milne, A., Vandermeer, B., Santaguida, P. L., Ansari, M., Tsertsvadze, A., Hempel, S., Shekelle, P., & Dryden, D. M. (2012). *Validity and inter-rater reliability testing of quality assessment instruments*. Rockville, MD: Agency for Healthcare Research and Quality.
- Hassett, A. L., & Sigal, L. H. (2002). Unforeseen consequences of terrorism: Medically unexplained symptoms in a time of fear. *Archives of Internal Medicine*, *162*(16), 1809 – 1813.
- Herrington, V., & Roberts, K. (2012). Risk assessment in counterterrorism. In U. Kumar & M. K. Mandal (Eds.), *Countering terrorism: Psychosocial strategies* (pp. 282 – 304). New Delhi, India: SAGE Publications.
- Holden, R. B. (2010). Face validity. In I. B. Weiner & W. E. Craighead (Eds.), *The Corsini encyclopedia of psychology* (4th ed.) (pp. 637 – 638). Hoboken, NJ: Wiley.
- Horgan, J. (2012). Interviewing the terrorists: Reflections on fieldwork and implications for psychological research. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, *4*(3), 195 – 211.
- Landis, J., & Koch, G. (1977). An application of hierarchical kappa-type statistics in the assessment of majority agreement among multiple observers. *Biometrics*, *33*(2), 363 – 374.
- Lloyd, M., & Dean, C. (2015). The development of structured guidelines for assessing risk in extremist offenders. *Journal of Threat Assessment and Management*, *2*(1), 40 – 52.
- Muller, E. R. (2004). Modern terrorism en moderne terrorismebestrijding. In E. R. Muller (Red.), *Veiligheid. Studies over inhoud, organisatie en maatregelen* (pp. 373 – 394). Alphen aan den Rijn, Nederland: Kluwer.
- Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). (2019). *Rapportage Integrale aanpak terrorisme*. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/rapporten/2019/04/18/tk-bijlage-rapportage-integrale-aanpak-terrorisme/tk-bijlage-rapportage-integrale-aanpak-terrorisme.pdf>
- Pallant, J. (2013). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using IBM SPSS* (5th ed.). Maidenhead, England: Open University Press.
- Pressman, D. E. (2009). *Risk assessment decisions for violent political extremism*. Ottawa, Canada: Public Safety Canada.

- Pressman, D. E., Duits, N., Rinne, T., & Flockton, J. S. (2018). *VERA-2R. Violent Extremism Risk Assessment - Versie 2 Revisie. Risicoanalyse van gewelddadig extremisme vanuit een gestructureerd professioneel oordeel*. Utrecht, Nederland: Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP).
- Pressman, D. E., & Flockton, J. (2012). Calibrating the risk of violent political extremists and terrorists: The VERA 2 structured assessment. *The British Journal of Forensic Practice*, *14*(4), 237 – 251.
- RTI International. (2018). *Countering violent extremism: The application of risk assessment tools in the criminal justice and rehabilitation process*. Geraadpleegd van https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/OPSR_TP_CVE-Application-Risk-Assessment-Tools-Criminal-Rehab-Process_2018Feb-508.pdf
- Sageman, M. (2014). The stagnation in terrorism research. *Terrorism and Political Violence*, *26*(4), 565 – 580.
- Sarma, K. M. (2017). Risk assessment and the prevention of radicalization from nonviolence into terrorism. *American Psychologist*, *72*(3), 278 – 288.
- Schuster, M. A., Stein, B. D., Jaycox, L. H., Collins, R. L., Marshall, G. N., Elliott, M. N., ... Berry, S. H. (2001). A national survey of stress reactions after the September 11, 2001, terrorist attacks. *The New England Journal of Medicine*, *345*(20), 1507 – 1512.
- Spencer, A. (2006). Questioning the concept of 'new terrorism'. *Peace, Conflict and Development*, *8*(8), 1 – 33.
- Stein, B. D., Elliott, M. N., Jaycox, L. H., Collins, R. L., Berry, S. H., Klein, D. J., & Schuster, M. A. (2004). A national longitudinal study of the psychological consequences of the September 11, 2001 terrorist attacks: Reactions, impairment, and help-seeking. *Psychiatry*, *67*(2), 105 – 117.
- Sutherland, A. A., Johnstone, L., Davidson, K. M., Hart, S. D., Cooke, D. J., Kropp, P. R., ... Stocks, R. (2012). Sexual violence risk assessment: An investigation of the interrater reliability of professional judgments made using the Risk for Sexual Violence Protocol. *International Journal of Forensic Mental Health*, *11*(2), 119 – 133.
- Van der Pligt, J., & Koomen, W. (2009). *Achtergronden en determinanten van radicalisering en terrorisme*. Amsterdam, Nederland: Universiteit van Amsterdam, Onderzoeksinstituut Psychologie, WODC.
- Van der Woude, M. A. H. (2009). Brede benadering terrorismebestrijding. *Openbaar Bestuur*, *19*(11), 2 – 5.
- Van Rooijen, K., & Bartelink, C. (2010). *Gebruik van instrumenten in de praktijk*. Geraadpleegd van http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Gebruik_van_instrumenten.pdf
- Vial, A., Assink, M., Stams, G. J. J., & Van der Put, C. (2019). Safety and risk assessment in child welfare: A reliability study using multiple measures. *Journal of Child and Family Studies*, *28*(12), 3533 – 3544.

Bijlage 1 – Overzicht VERA-2R indicatoren en additionele indicatoren

Tabel 1. Beoordelingsformulier voor de VERA-2R

	Laag	Matig	Hoog
<u>BA. Overtuiging, Opvatting en Ideologie</u>			
BA.1 Toewijding aan ideologie die geweld rechtvaardigt			
BA.2 Ervaren grieven en/of ervaren onrecht			
BA.3 Ontmenselijking van aangemerkte doelwitten van onrecht			
BA.4 Afwijzing van democratische samenleving en waarden			
BA.5 Uiten van gevoelens over ervaren onrecht			
BA.6 Vijandigheid over nationale identiteit			
BA.7 Gebrek aan empathie en begrip buiten de eigen groep			
Gestructureerd professioneel domeinordeel BA			
<u>SCI. Sociale Context en intentie</u>			
SCI.1 Zoeker, gebruiker of ontwikkelaar gewelddadig extremistische informatie			
SCI.2 Doelwit voor aanslag geïdentificeerd (persoon, groep, plaats)			
SCI.3 Persoonlijk contact gewelddadige extremisten (informeel en/of sociale context)			
SCI.4 Uitgesproken voornemen om een gewelddadig extremistische daad te plegen			
SCI.5 Geuite bereidheid en/of voorbereiding te sterven voor het doel of de ideologie			
SCI.6 Plannen, voorbereiden van gewelddadig extremistische daden			
SCI.7 Gevoeligheid voor invloed, sturing of indoctrinatie			
Gestructureerd professioneel domeinordeel SCI			
<u>HAC. Historie, Actie en Capaciteit</u>			
HAC.1 Vroege blootstelling aan geweld bevorderende, militante ideologie			
HAC.2 Netwerk van familie en vrienden betrokken bij gewelddadige acties			
HAC.3 Gewelddadige justitiële voorgeschiedenis			
HAC.4 Strategische, paramilitaire en/of explosieventraining			
HAC.5 Training in extremistische ideologie			
HAC.6 Toegang tot financiële middelen, hulpbronnen, organisatorische vaardigheden			
Gestructureerd professioneel domeinordeel HAC			
<u>TM. Toewijding en Motivatie</u>			
TM.1 Gemotiveerd vanuit een ervaren religieuze plicht en/of glorificatie			
TM.2 Gemotiveerd vanuit crimineel opportunisme			
TM.3 Gemotiveerd vanuit behoefte aan kameraadschap, het behoren tot een groep			
TM.4 Gemotiveerd vanuit morele plicht en/of morele superioriteit			
TM.5 Gemotiveerd vanuit behoefte aan spanning en avontuur			
TM.6 Gedwongen deelname aan gewelddadig extremisme			
TM.7 Gemotiveerd vanuit een behoefte aan status			
TM.8 Gemotiveerd door een zoektocht naar betekenis			
Gestructureerd professioneel domeinordeel TM			
<u>P. Protectie en risicovermindering</u>			
P.1 Herinterpretatie van de ideologie			
P.2 Afwijzing van geweld om doelen te bereiken			
P.3 Verandering definitie van vijand			
P.4 Deelnemer programma's tegen gewelddadig extremisme			
P.5 Steun voor geweldloosheid vanuit de gemeenschap			
P.6 Steun van familieleden of belangrijke anderen voor geweldloosheid			
Gestructureerd professioneel domeinordeel P			
Gestructureerd professioneel eindoordeel VERA-2R			

Tabel 2. Beoordelingsformulier voor de additionele indicatoren

	Nee	Ja
<u>CH. Criminele Historie</u>		
CH.1 Veroordeeld voor niet-gewelddadige feiten		
CH.2 Niet nakomen van voorwaarden of toezicht		
<u>PH. Persoonlijke Historie</u>		
PH.1 Geweld in gezins- of opvoedingssituatie		
PH.2 Problematische opvoeding, uit huis geplaatst		
PH.3 Problemen met school en werk		
<u>MD. Psychische Problematiek</u>		
MD.1 Persoonlijke stoornis		
MD.2 Depressieve stoornis en/of suicidepoging		
MD.3 Psychotische en/of schizofrene stoornis		
MD.4 Autisme spectrum stoornis		
MD.5 Posttraumatische stresstoornis		
MD.6 Misbruik van middelen		

Dit is een uitgave van:

NIFP/DJI
Postbus 13369
3507LJ Utrecht
Tel. 088 0710140
nifp@dji.minjus.nl

www.NIFP.nl